

ljube nam pa ne izboljšujejo položaja. Od samih idealov se ne more živeti. Kdor se z upanjem pita, mora glado poginiti. Zapustimo tedaj gori omenjena tabora ter oprimo se gesla „Vsi za enega, eden za vse.“

V slogi je moč. Mi smo slovenski učitelji, česar se moramo vselej in povsod zavedati. Stari in mladi, učitelji in učiteljice, moramo vzajemno drug drugega podpirati, ker imamo skupne težnje in skupen namen.

Bodočnost bo gotovo naša, ko si opomore in se ojači kmetiška neodvisna stranka. Kmetje uvidevajo, da potrebujejo izobrazbe in vedo tudi, kje jim je je treba iskati. Pomagajmo tedaj zavednim kmetom vsak po svoji moči in pomagali bodo tudi oni nam.

Bodimo zvesti tovariši in tovarišice med seboj in tudi svojemu „Tovarišu“, ki se vedno bojuje za naše stavovske koristi. Naj ne bo niti enega tovariša ne tovarišice, ki bi ne bil naročen na „Učiteljskega Tovariša“. Vsak učitelj bodi zvest in delaven ud naše „Zaveze“ in vsak „Zavezin“ ud bodi dober plačnik in naročnik „Učiteljskega Tovariša“. Tako nam pomore sreča junaška!

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonošno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

— registrovana zadruga z omejenim jamstvom. —

Prómet do konca prošca 1907 K 12.533.67.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Stik z ljudstvom.

(Dalje in konec.)

8. Podrobno delo.

Če srečaš preprostega kmeta na cesti, na polju, v gozdu itd., ga vselej prijazno nagovori, povprašaj ga, kako kaže letina,

Moderna šola.

Utopija iz Devete dežele.

Poročal na učit. večeru v Ljubljani Karel Wider.

(Konec.)

Tu obstoji učitelj, razprostre roki in pravi: „Poglejte, to je naša telovadnica! Ali ni pač lepa in prostrana? Vsa priroda nam je telovadišče, vse življenje — telovadba. Mar mislite, da zapiramo svojo mladino v zatohle in prašne prostore, da naj si tam utrdi svoje ude in razširi svoja pljuča? V prostem zraku naj se giblje telo, da se mu ukrepe mišice in zjasni duh!“

Resnične so bile te besede i molčal sem; v duhu pa sem zrl tiste naše telovadnice, polne smrada in prahu in še sedaj so se mi smilili ubogi slovenski otroci, ki smo jih po 2 uri na teden mučili v teh prostorih.

Sence so se jele daljšati in treba mi je bilo hiteti. Vprašam ga torej hitro še:

„Ali poučujete tudi kak tuj jezik in kako?“

„Da!“ pravi v odgovor; „poučujemo tudi jezik sosedne dežele, s katero nas vežejo prijateljske vezi. Učimo ga po najboljši metodi, to je brez knjig. Venkaj gremo v prirodo, tam gledamo, opazujemo in popisujemo v tujem jeziku. Česar ne vidimo v prirodi, to opisujemo na dobrih slikah. Učenci tvorijo

povej mu kako novico, napelji pogovor na njegove otroke, na šolo in na tiste ljudi in časopise, ki hujskajo ljudi zoper šolo in učiteljstvo; pojasni mu težavno nalogo ljudske šole in povej mu, koliko žrtvujejo ljudje v drugih kronovinah za šolstvo itd. Nikdar ne hodi ošabno mimo našega kmeta in če srečaš njegovega otroka, odzdravi mu vselej prijazno in če le utegneš mu privoščiti tudi kako besedo. S takim postopanjem si pridobi učitelj zaupanje med ljudstvom. Zahajaj rad v družino odraslih domačinov ter posezi med njih pogovore; tudi fantovskih družb se ne ogibaj, vendar popivati z njimi ne smeš in tudi bratiti se nikar nikdar z njimi. Ugled stanu moraš imeti vedno pred očmi. Izkušaj tudi, da skleneš prijateljsko zvezo z veljavnimi možmi v občini in v gostilni se pridružuj vselej le takim možem. V krajih, kjer prirejajo zabave in veselice, se udeležuj vedno teh veselice in sodeluj pri prireditvah takih zabav.

Neguj in pospešuj prirejanje božičnic, šolskih slavnosti in šolskih izletov ter povabi k tem prireditvam vselej tudi starše šolske mladine. Kjer so ugodne razmere, ustanovi s pomočjo uglednih in za šolo vnetih domačinov šolarsko kuhinjo. S takim podrobnim delom izven šole se pridobi ljudstvo najlaglje za šolo, učitelj si pa utrdi tem potom ugled in veljavo med ljudstvom.

Ob času volitev bodi učitelj vedno na svojem mestu. Nihče naj ne zanemarja in ne zametuje svojih državljan-skih pravic! Pri občinskih volitvah si prizadevaj, da boš izvoljen v občinski odbor. Če nastane pri občinskih volitvah boj, ne posezaj sam v agitacijo, da si ne izpodkoplješ ugleda pri nasprotnikih: to delo prepusti svojim zanesljivim prijateljem, ki jim daješ ti v ta namen potrebna navodila. Pri občinskih volitvah imej pred očmi vedno krajevne razmere, ne pa „liberalcev“ in „klerikalcev“.

Pri deželnozborskih in državnozborskih volitvah ne nastopaj nikdar svojevoljno, ampak počakaj vedno glasu vodstva naše organizacije, ki bo pred vsakimi deželnozborskimi in državnozborskimi volitvami sklicalo shod učiteljev-zaupnikov iz cele dežele. Za Kranjsko n. pr. bo tak posvetovalen shod ob velikonočnih počitnicah. V krajih, kjer se ve že naprej, da bi bil vsak boj

stavke z že znanimi besedami, kakor jih sami hočejo. Vezani nismo na nobene od drugih oseb tvorjene stavke, učenci delajo sami, govore, kakor jim je zrastel jezik. Pri prejšnji metodi, ki smo jo imeli in po kateri smo poučevali tuj jezik iz knjige, je govorila knjiga na mesto otrok, učenci pa so kakor papige govorili le po knjigi. Koliko truda nas je časih stalo, da smo kak daljši in težji stavek vtrdili učencem v spomin in so dostikrat ali večinoma mehaniško ponavljali cele odstavke, razumeli pa navadno nič. Sedaj je to vse drugače. Učenec govori sam in to kakor hoče, in uspehi so splošno mnogo boljši od prej. Vrh tega zamenjujemo svoje otroke z otroki sosedne dežele, katere jezik poučujemo. V kratkem času bivanja v tuji deželi se priuče popolnoma tujemu jeziku in to hitreje, lažje in bolje kakor pri vsaki drugi metodi.“

„Kakor pa poučujete čitanje v tujem jeziku ko nimate knjig?“

„Za to skrbi zopet naš izborni „Šolski list“, ki prinaša odstavke, novice, opise i. t. d. v tujem jeziku, in sicer na vsaki stopnji takih in toliko, kolikor jih potrebujemo.“

„Prosim še nekaj. Rad bi zvedel, kako imate urejeno klasifikacijo in naznanila.“

„Obeh teh ne poznamo. Klasifikacijo smo pred mnogimi leti odpravili. Kaj se pa pravi pravzaprav klasificirati? V par

brezuspешen, se ni treba mešati v volitve; sicer nam bo pa podal natančna navodila zaupni shod in po teh navodilih se bo moral vsak učitelj in vsaka učiteljica ravnati. Povemo pa že danes, da učiteljstvo ne bo nastopalo potom „Slomškove zveze“ in tudi ne kot privesek tej ali oni stranki.

„Slovenec“ je pisal nedavno, da se poraja v učiteljskem političnem življenju preobrat. Deloma trdi prav. Ali ta preobrat se ni nagnil po „Slovenčevih“ željah. Slovenski učitelji ostanemo, kakor do zdaj, napredni. Izpremenili smo samo bojno taktiko. Izkušnja nas uči, da z vednimi prošnjami, tožbami in zabavljanjem ne pridemo do smotra; izprevideli smo tudi, da nas voditelji našega ljudstva, vse premalo podpirajo; osebni boj in kult je njih glavna naloga, čeprav gre ves ljudski blagor pod cesto. Zato se hočemo učitelji kolikortoliko osamosvojiti ter stopiti na dan s pozitivnim delom, ki smo mu začrtali program v teh člankih. Umevno je, pa seveda, da se bomo v dosegu tega namena družili vedno in povsod z možmi, ki imajo na programu pozitivno delo ter so res prijatelji šole in učiteljstva.

S klerikalci učiteljstvo ne more in ne sme hoditi. Le-ti so načelni nasprotniki šolstva in učiteljstva in nam mole — fige. Duhovnikom so zboljšali plače, nam pa v „Slovenca“ in „Domoljubu“ molé fige pod nos. To si bomo zapomnili, zapomnili posebno pamflet, ki ga je priobčil „Domoljub“ pod odgovornim uredništvom g. dr. Ignacija Žitnika v 5. številki t. l. To naj si zapomni posebno učiteljstvo tistih okrajev, kjer je g. dr. Žitnik deželni in državni poslanec in mu dá pri bodočih volitvah primeren odgovor. „Ne vinarja ne v poboljšanje učiteljem“ — tako piše „Domoljub“. Le ne bajte se, g. doktor, ne bomo Vas preveč nadlegovali. Vlada, ki je našla sredstev za izboljšanje uradniških, proforskih in duhovniških plač, tista vlada bo morala pričeti v najkrajšem času akcijo tudi za izboljšanje učiteljskih plač. Za to bomo že poskrbeli in spravili v zadrego učiteljožreca dr. Žitnika. Učiteljstvu pa kličemo: Le med ljudstvo in zati-rajte „Domoljuba“!

tesnih razredov spraviti vse učence, to je namreč njih znanje v posameznih predmetih. Kaki dvomi so nastali čestokrat, ali damo učencu dobro ali zadostno, zadostno ali nezadostno! Koliko krivic se je tu zgodilo, posebno pri površni klasifikaciji ali pri preobitem številu učencev. Najprej smo hoteli temu odpomoči na način, da smo izdajali šolska naznanila le dvakrat v letu. Pozneje smo odpravili tudi to. Mi le poučujemo in izpraševaje zopet iznova učimo, oziroma že znano utrjujemo. Nam je glavna stvar, da učenec nekaj zna, ne pa da dobi dober red. Učenci slede z mnogo večjim veseljem pouku in ker se ne boje slabega reda, odgovarjajo bolj pogumno na moja vprašanja. Šola je postala živahen parlament, kjer se križajo vprašanja in odgovori; vzgoja in pouk se je prilagodil življenju, mi učimo za življenje, ne pa za pohvalo in grajo ali za dobre in slabe rede, kar je eno in isto. Zavest, da je učenec dobro odgovoril na učiteljevo vprašanje ali pa da je spravi součence s svojim vprašanjem v zadrego, ta zavest je zanj bodrilna in zadostujoča.

„Ali pa veste potem, jeli učenec sposoben ali neposoben za višji razred?“

„Po tem niti ne vprašamo! Pri nas nobeden učenec ne ponavlja razreda. Po svoji individualnosti, po svoji nadarjenosti in pridnosti pridobi vsak učenec več ali manj, gotovo pa toliko, da more v naslednjem višjem razredu slediti pouku. In nazadnje,

† Nadučitelj Andrej Golob.

Nemila smrt nam je naglo vzela ljubega tovariša. Andrej Golob, nadučitelj pri Sv. Marjeti na Dravskem polju v mariborskem okraju, je pred 14 dnevi zbolel na influenco in v kljub pomoči zdravnikov ni več ozdravel, temveč zadela ga je 29. januarja t. l. srčna kap, in ob pol enajstih zjutraj je mirno izdahnul blago svojo dušo.

Pokojnik je bil rojen 22. novembra 1850 v Leiterspergu pri Mariboru, kjer je bil njegov oče vinogradnik. Od tam je obiskoval ljudsko šolo in gimnazijo v Mariboru. A neka nevzdržna želja ga je gnala v učiteljski stan, zato je l. 1870 vstopil v tamošnje učiteljske. Koncem julija 1874 je z dobrim uspehom završil mariborsko učiteljsko in nastopil isto poletje podučiteljsko službo v Framu, kjer je imel ljubeznivega voditelja g. Antona Hrena, sedaj nadučitelja pri Št. Janžu. Pri tem jako gostoljubnem nadučitelju so se skoraj vsak mesec zbirali mladi učitelji iz Framu, Slivnice in Hoč, ki so l. 1875 ravnokar ostavili enoletni pedagoški tečaj v Gradcu, zakaj bil jim je prijatelj, učitelj in svetovalec, od vseh ljubljani in spoštovan. To so bili gospodje Anton Brezovnik, sedaj vpokojeni učitelj in pisatelj v Vojniku, Karel Pestevšek, nadučitelj v Slivnici, France Žolgar, umrl kot nadučitelj v Rečici, Ivan Nedelko, učitelj v Hočah in umrl kot kaplan pri Sv. Martinu pri Vurbergu in pokojni Andrej Golob.

Izpit učiteljske sposobnosti je dovršil l. 1878. v Gradcu, nakar je postal 1879. stalni učitelj v Framu. Že tukaj se je poročil z g. Berto, roj. Schutzbachovo iz Maribora, ki pa je pred Novim letom za pljučnico nevarno zbolela in še zdaj ni okrevala.

Iz Framu je prišel spomladi 1880. kot šolski vodja na novo ustanovljeno enorazrednico k Sv. Marjeti, kjer je 1903. postal nadučitelj in blizu 27 let neumorno deloval. Mnogo skrbi, truda in sitnosti mu je delala tudi stavba nove dvorazrednice. Imel je jako malo in slabo stanovanje. Veliko veselja je imel do sadjerejstva, kar je pokazal tudi na svojem tik šole ležečem posestvu.

Kako je bil pokojnik priljubljen zaradi svojega neumornega delovanja, ljubeznivega obnašanja, trdnega značaja ne le pri

kdor pridobi zaradi svoje boljše nadarjenosti ali pridnosti več, ta je po izstopu iz šole bolj usposobljen za življenjski boj in tudi doseže višjo stopnjo življenjske ugodnosti, njemu se godi bolje kakor drugim. In to je tudi prav! Po nadarjenosti in usposobljenosti naj se razdele ugodne službe v življenju, ne pa po dobrih redih. Ko prestopi učenec v življenje, v prakso, takrat se vidi, kaj razume in koliko zna in za katero stroko je sposobnejši in se ga uvrsti tja, kamor sodi in na tisti klin službene lestve, za katerega se usposobi. Pri natančni klasifikaciji iz raznih predmetov se je čisto pripetilo, da je marsikateri mlad človek zaostal v šoli, na primer zaradi neznanja prirodoslovnih ved. In baš tisti človek ni potreboval v življenju teh ved čisto nič, pač pa vse kaj drugega. Temu človeku se je na ta način zgodila velika krivica, ker se ga zaradi slabega reda ni pustilo k boljši službi v življenju: bil je slab učenec, padel je iz tega in tega predmeta in basta. Naprej ni mogel, zaostal je na nekaki srednji stopnji izobrazbe, in vzgojevali smo si izobražen proletarijat, ki je bil le na kvar človeški družbi. Po našem sistemu pa se vsak posameznik sam kvalificira in življenje samo ga uvrsti tja, kamor sodi. Tem potom smo dosegli, da je vsak zadovoljen s svojim stanom in izginili so tisti nezadovoljneži iz človeške družbe, ki jim je glavna naloga, delati na preobratu obstoječih življenjskih razmer. Upam, da smo dosegli svoj smoter: ustvariti

učencih, temveč tudi pri ljudstvu in tovariših, se je pokazalo na dan pogreba dne 31. januarja t. l. Dasi je bilo slabo vreme in je zapadel velik sneg, vseeno je prihitela razen šolske mladine velika množica faranov, nad 30 tovarišic in tovarišev z okr. šol. nadzornikom, g. I. Schmorancerjem iz mariborskega, ptujskega, bistrškega okraja, ves krajni šolski svet in občinski zastop, da izkažejo predragemu zadujo čast. Šele ob 11. uri je domači župnik pred staro šolo v Šmarjeti blagoslovil kovinsko krsto, obloženo z obilico dragocenih vencev, nakar se je izprevod pomikal mimo novega šolskega poslopja skozi Trniče v 1 uro oddaljeno farno cerkev k Št. Janžu v ptujskem okraju, kjer je bila zadušnica. Iz lece pa se je župnik g. M. Škorjanec v genljivih besedah poslavljaj od rajnega, ki se je še pred 5 tedni v tej farni cerkvi udeležil z učenci sv. misijona, ne sluteč, da bo tako kmalo v rakvi tukaj ležal in klical: „Glejte, jaz grem k Očetu, boste skoraj prišli za menoj! G. govorniku bodi tukaj posebej še hvala izrečena, zakaj pokazal je, da ve težnje učiteljskega stanu ceniti. Nato smo Goloba spremili na pokopališče in položili v hladen grob poleg svoje tašče.

Nepozaben pa ostane blagi pokojnik nam, sosednim tovarišem, saj nam je njegova ljubeznivost tako ogrevala sree, njegova gostoljubnost nas tolikokrat zvalila pod njegovo streho, kjer je vladala redka rodovinska sporazumnost in sladila njegovo življenje nepopisna otroška hvaležnost in odkritosrčna ljubezen njegovih sorodnikov, zlasti svaka g. Skalnika, meščana na Dunaju.

Pokojni je zapustil bolno vdovo in četrto otrok, od katerih sta starejša kot trgovec in notariatski kandidat preskrbljena, mlajši sin je učiteljski in hčerka je pa ravno izvršila ljudsko šolo.

Tebi pa, dragi nam Andrej, ki si bil priljubljen in značajan človek, najboljši soprog, najskrbnejši oče, vzoren učitelj in rodoljub, blag kolega, skrben občan, izkratka cel mož — bodi zemljica lahka in trajen spomin. D. P.

Ne zabite „Učiteljskega konvikta“!

srečne in zadovoljne stanove in s tem trdno podlago družini, občini in deželi“.

Nisem ga sicer popolnoma razumel in rad bi še mnogokaj zvedel v tej res moderno in praktično urejeni šoli. A žal, mudilo se mi je. Zahvalil sem se najpresrečnejši devetodeželskemu učitelju, mu stisnil prav kolegijalno desnico in se obrnil od njega, da nastopim daljno pot v svojo domačijo. V tem hipu mi šine še neka misel v glavo. Obrnem se k njemu z vprašanjem:

„Povejte mi še, kdo vzdržujete po mojih mislih drage šole in kako ste plačani učitelji te srečne dežele?“

„Verujem vam, da vas zanima ta dve vprašanji. Šolo plačuje dežela. Starši nimajo nikakih izdatkov za šole razen skupnih davkov, ki so pri nas jako nizki. Naša dežela je tudi financijelno tako moderno urejena, da pride na posameznega deželana primeroma majhen odstotek skupnih izdatkov. V prvi vrsti imam omeniti, da nimamo tistega dragega vojaštva, ki po drugih deželah požre milijone in ne dovoli, da bi prišla na površje ljudska izobrazba, potrebna za delavske, obrtne, trgovske in druge stanove. Mi smo nevtralna dežela kakor vse sosedne dežele in se nam zaradi prijateljskih vezi ni bati vojne. Vrh tega je naše obrtništvo, industrija in trgovstvo, kakor tudi kmetijstvo skoraj na vrhuncu dovršenosti in prinaša deželi ogromnih

† Lina Trostova.

Odprta noč in dan so groba vrata,
al' dneva ne pove nobena prat'ka.
Prešeren.

Že zopet je posegla neizprosna smrt s svojo koščeno roko v vrsto učiteljstva.

Dne 30. januarja 1907. je umrla nagloma učiteljica gospa Lina Trostova. Pri lokalni konferenci se je zgrudila brez vsakega glasu in najmanjše predslutnje navzočih nezavestna na tla. Ves trud zbranega učiteljstva, kakor tudi pomoč došlih zdravnikov sta bila brezuspešna in rešitev nemogoča. Zadel jo je srčna kap, in morala je v prezgodnji grob.

Pogreb je bil veličasten. Udeležilo se ga je v obilnem številu učiteljstvo krškega in novomeškega okraja. Zastopan je bil krajni šolski svet in prostovoljno gasilno društvo. Razen šolskih otrok je prihitela nešteta množica domačinov, pa tudi več znancev pokojnice iz sosednih krajev, ki so izkazali s svojo prisotnostjo predragi zadujo čast. Skratka: pogrebna vrsta je bila nepregledna, take še ni videl Št. Jernej. Vse je kazalo, da je bila pokojnica kar najbolj priljubljena kot učiteljica, kakor tudi kot koleginja.

Pred šolo, v cerkvi in na pokopališču so zapeli izvežbani krški pevci tri žalostinke. Njih mili in blagodoneči glasovi so pretresli dušo slehrnemu. Ob grobu je očrtal gosp. nadzornik Lj. Stiasny v ginljivem govoru življenje in delovanje pokojnice. Govornikove besede so naredile na poslušalce mogočen vtisk in ni ga bilo očesa, v katerem bi se ne lesketala solza sočutja.

Pokojnica je službovala v Št. Jerneju skoro 14 let. Bila je vneta za blagor svoje ljubeznive družine, kakor tudi za srečo učeče se mladine, kar je dokazovala s tem, da je kar najmarljivejše izpolnjevala stanovske dolžnosti.

Z njo je izgubilo ljudstvo marljivo učiteljico; soprog in otroka ljubljeno, nenadomestljivo soprogo, oziroma mater, učiteljstvo pa blago kolegino. Žalujemo ostali pa smo preverjeni, da je Tvoja blaga duša tam, kjer „lepše solnce sije in lepša zarja rumeni“.

Slava njenemu spominu!
Lahka ji zemljica domača!

J.

dobitkov. Zaraditega so davki majhni in vendar ostane vsako leto velik preostanek v deželskem budgeju, ki se večinoma porabi za izobrazbo. Iz tega preostanka se izplačuje ves šolski aparat, ki je precej drag, kakor ste sami prej omenili, ki pa vrača deželi stotero posojeni kapital, ker se po splošni in pametni ljudski in stanovski izobrazbi množi narodova blaginja. Pri tem pa odpade tudi precejšnji procent na učiteljstvo, ki je plačano tako, da si sme vsak deželan iz Devete dežele šteti v čast, biti vsprejet med ljudsko učiteljstvo“.

„Srečno učiteljstvo, srečna dežela!“ sem vzkliknil, še enkrat stisnil roko svojemu tovarišu in jo, spremljan od tega do vrat, hitro odkuril po cesti vun iz mesta.

Mračilo se je že, ko sem puščal za sebo zadnje hiše tega mesta in pošteno me je skrbelo, kako in kdaj pridem v svojo nebeško domačijo. Nočem vas dalje mučiti s svojimi spomini s tega potovanja; rečem samo toliko, da sem jo srečno in v pravem času prijadral skozi zemski zrak in vesoljni eter mimo nebeških teles naravnost pred vrata nebeške domačije, ki mi jih je moj prijatelj sv. Peter hitro odprl, veseleč se, da sem o pravem času, zdrav in brez zamude dospel s svojega izleta nazaj.